

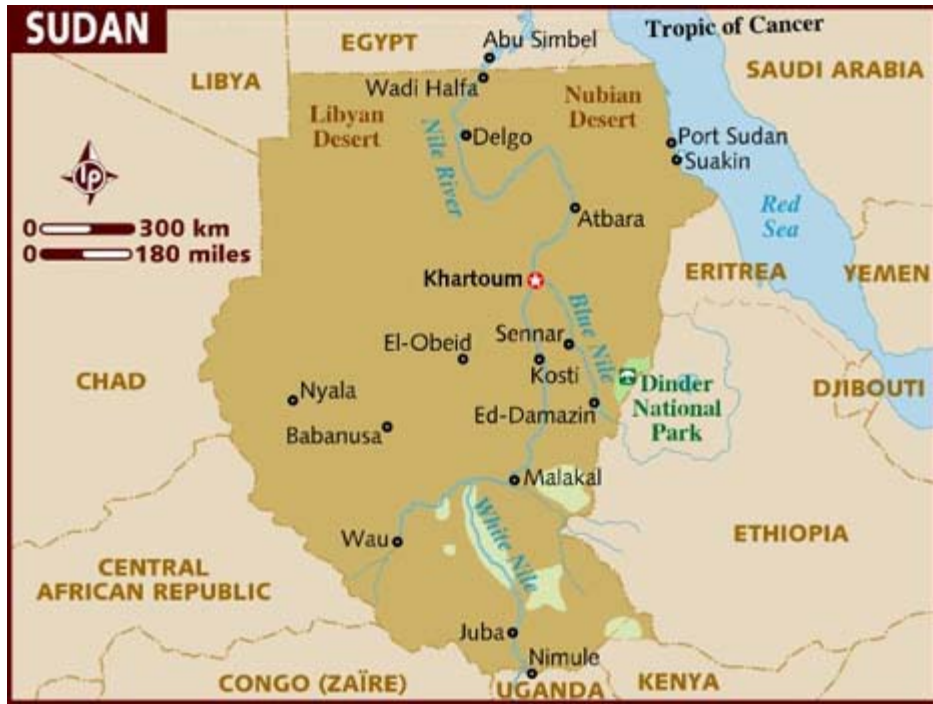


1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE



SUDAN ÜLKE RAPORU



Dış Ticaret Servisi
Kasım 2018

İÇİNDEKİLER

1.2. GENEL BİLGİLER	3
1.2.1. Coğrafi Konum.....	3
1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı	3
1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapıcı	4
1.2.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	4
1.3. GENEL EKONOMİK DURUM	4
1.3.1. Ekonomik Yapı.....	4
1.3.2. Ekonomi Politikaları.....	6
SEKTÖRLER	7
2.1. SEKTÖRLER	7
2.1.1. Tarım ve Hayvancılık.....	7
2.1.2. Sanayi.....	8
2.1.3. Madencilik.....	9
DIŞ TİCARET	10
3.1. DIŞ TİCARET	10
3.1.1. Genel Durum	10
3.1.2. Başlıca Ürünler İtibariyle Sudan'ın İhracatı (Bin Dolar)	10
3.1.3. Başlıca Ürünler İtibariyle Sudan'ın İthalatı (Bin Dolar)	11
3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibariyle Sudan'ın İhracatı (Bin Dolar).....	12
3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibariyle Senegal'in İthalatı (Bin Dolar)	13
TÜRKİYE İLE TİCARET	14
4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET	14
4.1.1. Türkiye - Sudan Dış Ticaret Verileri (Bin Dolar)	14
4.1.2. Türkiye'nin Sudan'a İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	14
4.1.3. Türkiye'nin Sudan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)	15
KONYA İLE TİCARET	16
5.1. KONYA İLE TİCARETİ	16
5.1.1. Konya – Sudan 2017 Yılı İhracat Kalemleri	16
5.1.2. Konya – Sudan 2017 Yılı İthalat Kalemleri	17
5.1.3. Türkiye-Sudan -Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları	17
Türkiye- Sudan Rakamları	17
Konya-Sudan Rakamları	17

1.2. GENEL BİLGİLER

1.2.1. Coğrafi Konum

Afrika'nın kuzeydoğusunda yer alan Sudan kuzeyde Mısır, batıda Çad, güneybatıda Orta Afrika Cumhuriyeti, güneyde Güney Sudan, doğuda ise Eritre ve Etiyopya ile komşudur. Ayrıca Sudan'ın doğuda Kızıldeniz'e 853 km'lik kıyı şeridi bulunmaktadır.

Güney Sudan'ın ise Etiyopya, Kenya, Uganda, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Sudan ile sınırları bulunmaktadır.

Sudan ve Güney Sudan'a bir bütün olarak bakıldığında, genel olarak düz bir coğrafyanın var olduğu; güney, güneydoğu ve batı kesimlerinin dağlarla çevrili, kuzeyinin ise çöllerle kaplı olduğu görülmektedir. Toplam yüzölçümün yaklaşık %24'ünü çöller oluşturmaktadır. Kuzey kesiminde oldukça kurak bir iklim mevcutken, düz alanların bulunduğu merkezde görülen yağışlar iklimi yumuşatmaktadır. Güney kesim ise düzenli ve bol yağışların olduğu ekvatorial bir iklime sahip bulunmaktadır.

1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı

1 Ocak 1956 tarihinde bağımsızlığına kavuşan Sudan, 18 eyaletten oluşan federal bir cumhuriyettir. Devlet ve Hükümet Başkanlığı görevlerini birlikte yürüten Sudan Cumhurbaşkanı, beş yıllık bir süre için halk oylamasıyla seçilmektedir. Son Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimleri 13-16 Nisan 2015 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Sudan yasama organı, Milli Meclis (Majlis Watani) ve Eyaletler Meclisi'nden (Majlis Welayat) müteşekkil iki kanatlı bir yapıdır. Sudan Milli Meclisi 450 milletvekilinden oluşmaktadır. Milli Meclis ve Eyaletler Meclisi üyeleri beş yıllık sürelerle göreve gelmektedir.

Ülkenin güneyi ile kuzeyi arasında yaklaşık yarım asır devam eden iç savaş ertesinde 2005 yılında imzalanan Kapsamlı Barış Anlaşması (KBA) uyarınca yapılan referandum sonrası 9 Temmuz 2011 tarihinde Güney Sudan bağımsızlığını elde etmiştir.

Ayrılma sonrası çözümsüz kalan konularda anlaşmaya varılması için gerçekleştirilen müzakereler sonucunda petrol, güvenlik, vatandaşlık, ticaret, sınırların belirlenmesi ve diğer bazı alanlarda 27 Eylül 2012 tarihinde Addis Ababa'da dokuz anlaşma imzalanmıştır.

10 Ekim 2016 tarihinde kabul edilen Ulusal Diyalog Belgesi doğrultusunda, devlet kurumlarının reforma tabi tutulması, kalıcı bir Anayasa hazırlanması ve geniş katılımlı yeni bir hükümet kurulması beklenmekte olup, bu yöndeki çalışmalar başlatılmış bulunmaktadır.

1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

Sudan'ın nüfusunun 41 milyon (Güney Sudan hariç) civarında olduğu tahmin edilmektedir. Oldukça genç bir nüfusa sahip olan Sudan'ın %69'u kırsalda yaşamaktadır. Yoksulluk oranı %58 civarında bulunmaktadır.

Sudan'da nüfus çok etnikli bir yapıya sahiptir. 200'den fazla etnik grubun bulunduğu ülkede nüfusun %70'ini Arap kökenliler oluşturmaktadır. Diğer etnik gruplar ise Fur, Dinka, Beja, Fallata, Nuba, diğer Afrikalı kabileler ve yabancılarıdır.

Ülkedeki işgücünün 1/3'ünden fazlası tarım ve tarıma dayalı sektörlerde istihdam edilmektedir.

1.2.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Nil nehrinin Sudan için büyük önemi bulunmaktadır. Beyaz Nil ve Mavi Nil'in her ikisi de Sudan'dan geçmekte ve Hartum'da birleşmektedir. Sulama, enerji ve taşımacılık açısından Nil'in önemi giderek artmaktadır.

Sudan önemli petrol rezervlerine sahiptir. Sudan'da ticari anlamda ciddi petrol rezervlerinin bulunması ve işletilmesi 1990'lı yıllarda başlamıştır. Yaklaşık 5 milyar varil petrol rezervlerine sahip olan Sudan, Güney'in ayrılmasıyla birlikte petrol rezervlerinin %75'ini kaybetmiştir. Petrolün büyük çoğunluğunu Güney üretse de, rafineri, boru hattı ve liman gibi altyapılara sadece Kuzey tarafı sahip bulunmaktadır. İki ülke petrol gelirleri konusunda anlaşma sağlamışsa da, anlaşma henüz hayata geçirilememiştir. İki ülke arasında görüşmeler devam etmektedir.

Başta altın olmak üzere demir cevheri, bakır, krom cevheri, çinko, kurşun, tungsten, mika ve gümüş ülkenin önemli doğal kaynakları arasındadır.

1.3. GENEL EKONOMİK DURUM

1.3.1. Ekonomik Yapı

Sudan, çok zengin doğal kaynaklara sahip olmasına rağmen, uzun yıllar süren iç savaşların yol açtığı yıkım ve yoksulluk nedeniyle hali hazırda yoksul ülkeler kategorisinde yer almaktadır. Nüfusun %58'i yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Ülke, 1971'den beri BM'in "En az Gelişmiş Ülkeler" listesinde yer almaktadır.

Tamamen tarım ve hayvancılığa dayanan ülke ekonomisi, 1970'lerin sonlarında petrol bulunması ve 1999'da ihracata başlanmasıyla büyük ölçüde petrole bağımlı hale gelmiştir. Diğer sektörler ise gereken ilgiyi görmemiştir.

Petrolün büyük çoğunluğu Güney Sudan'da kalsa da rafineri, boru hattı ve liman gibi altyapılara sadece Sudan'ın sahip olması petrol ihracatında Güney – Kuzey işbirliğini zorunlu kılmıştır. Güneyden ihraç edilecek petrolün boru hattı ile rafinerilere ve Sudan limanına sevkiyatı Sudan'a belirli bir geliri garanti etmektedir. Ancak iki taraf arasında geçiş ücreti konusunda anlaşmazlık yaşanması ve Aralık 2013'te Güney Sudan'da iç savaş çıkması, petrol üretimi ve sevkiyatını olumsuz etkilemiştir.

100 doların üzerinde seyreden petrol fiyatlarının Haziran 2014'ten itibaren kademeli olarak 50 doların altına gerilemesi de petrol üretiminin azalmasında önemli rol oynamış, transfer ücreti konusunda yeni anlaşmazlıklara yol açmıştır.

Sudan ekonomisinin önündeki en önemli engellerden biri, yıllarca süren ABD ambargosu olmuştur. ABD'nin, terörizmi finanse ettiği gerekçesiyle, 1993 yılında uygulamaya başladığı ambargo Sudan ekonomisini son derece olumsuz etkilemiştir. Ambargonun finansal işlemleri de kapsamı, ülkenin başta bankacılık olmak üzere hizmetler sektörü ile dış ticaret sektörlerinde büyük sorunlara yol açmıştır. Öyle ki, Sudanlılar uluslararası para transferi gerçekleştirebilmek için başta Birleşik Arap Emirlikleri olmak üzere bazı çevre ülkelerde hesap açmak durumunda kalmıştır. Bu da işlem maliyetlerini artırmıştır. Ambargo yüzünden döviz gelirleri gerileyen Sudan'ın ithalatı da olumsuz etkilenmektedir. Yedek parça temin edilemediğinden uçak seferlerinde dahi düşüş yaşanmıştır. ABD, Sudan'a karşı 20 yıl sürdürdüğü ticari ve ekonomik ambargoları 12 Ekim 2017 yılında kaldırmıştır. Buna rağmen, terörü destekleyen ülkeler listesinden çıkarmadığı için Sudan henüz beklediği ekonomik rahatlamayı sağlayamamış, aksine derin bir döviz krizi ile ekonomik krize girmiştir.

Petrol gelirlerinin ülkenin bölünmesiyle birlikte önemli ölçüde düşmesi, altın madenciliğinin önemini artırmıştır. Petrolün yerini altının almasıyla birlikte Sudan'da "altına hücum" olayı yaşanmıştır. Yüzbinlerce kişi altın arayışına girmiştir. Altın arayanlara malzeme tedarikçiliği bile önemli bir ekonomik faaliyet haline gelmiştir.

Sudan, altın madenciliği alanında yurtdışı yatırımcıların da dikkatini çekmiştir. Yapılan yeni yatırımlarla altın üretimi her yıl artış göstermektedir. Sudan'ın 2016 yılı altın üretiminin 100 tona ulaşması beklenmektedir. Böylece Sudan'ın altın üretiminde Afrika'nın 2. büyük dünyanın 9. büyük altın üreticisi konumuna yükseleceği beklenmektedir. Diğer yandan, artan ihracatla birlikte Altın madenciliği en çok döviz kazandıran sektör durumuna gelmiştir.

Petrolün görece önemini yitirmesiyle altın madenciliğinin yanında tarım sektörü stratejik sektör durumuna gelmiştir. Hayvancılığın da yer aldığı tarım sektöründe hayvancılık %60'la daha büyük bir paya sahiptir. Sudan, büyük ve küçükbaş hayvan varlığı bakımından Afrika ve Ortadoğu'nun en önemli ülkesidir. Canlı hayvan ihracatı altın ve petrolden sonra üçüncü sırada gelmektedir. Şeker kamışı, darı, susam, mango, yer fıstığı, sorgum, baklagiller, muz, soğan, domates, patates en önemli tarım ürünleridir. Sudan, Arap sakızı üretiminde dünyada yaklaşık %80 payla ilk sıradadır. Yıllık 100 milyon doların üzerinde ihracat geliri sağlamaktadır.

Sudan'da GSYİH'nin yaklaşık %32'sini tarım, %22'ini sanayi ve %46'sını hizmet sektörü oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun %44,6'sı tarım sektöründe, %15,3'ü sanayi sektöründe, %40,1'i ise hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Önemli sanayi dalları tekstil, çimento, şeker, petrol rafinesi, otomobil montajı gibi dallardır.

1.3.2. Ekonomi Politikaları

Enflasyonun kontrol altına alınması, para değerinin korunması, yüksek ekonomik büyüme, cari işlemlerin dengede tutulması ve özelleştirme konularında başarılı sonuçlar alınmıştır. Ayrıca ülkenin 2011 yılı itibariyle 38,62 milyar dolar olan dış borçları konusunda da IMF ve Dünya Bankası ile çalışmalar yürütülmektedir.

1989 yılında gerçekleşen hükümet darbesinden beri Sudan'da finansal sistem İslami kurallara göre işlemekte ve klasik faiz uygulamalarından farklı sistemler kullanılmaktadır.

Ülkenin gelirleri 2000 yılından beri başlayan petrol ihracatı ile hızla artmış olsa da hükümet harcamaları gelirlerden daha fazla artış göstermiştir. 2004-2008 döneminde hükümet harcamalarının yıllık ortalama %32 artış gösterdiği tahmin edilmektedir. Aynı dönemde enflasyon artış oranı ise yıllık ortalama %10 olarak gerçekleşmiştir.

Sudan'ın coğrafi konumu, ülkeye ekonomik açıdan avantajlar da sağlamaktadır. Denize kıyısı olmayan komşu ülkelere göre ticarete avantajlı bir konuma sahip bulunmaktadır. Bu kapsamda Etiyopya Hükümeti taşımacılık için Sudan Hükümeti ile anlaşarak Sudan Limanı'nı kullanmaktadır.

Yabancı yatırımları çekmeye çalışan ekonomi politikaları sonucu son yıllarda ülkeye yapılan yatırımlarda artış görülmektedir. Yabancı yatırımların çoğunluğu petrol sektörüne yönelmiş olmakla birlikte, bu sektörde bulunan Çin, Malezya ve Hindistan'ın finans ve haberleşme sektörüne de ilgi gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca Körfez ülkelerinden Arap firmalarının tarımsal üretim konularında önemli anlaşmalara imza attıkları görülmektedir.

SEKTÖRLER

2.1. SEKTÖRLER

2.1.1. Tarım ve Hayvancılık

Hem GSYİH'daki payı hem de istihdama katkısı açısından tarım sektörü Sudan ekonomisinde büyük bir önem taşımaktadır. IMF tahminlerine göre çalışan nüfusun yaklaşık %44,6'sına iş imkanı sağlamaktadır. Toplam nüfusun ise %65'i tarım ve tarıma dayalı sektörlerde faaliyet göstermektedir. Canlı hayvan ve ormancılık dahil olmak üzere tarım sektörü GSYİH'nın yaklaşık %32'sini oluşturmaktadır.

Petrol sanayisinin önem kazanmaya başlamasından önce ülkenin ihracat gelirlerinin %80'ini oluşturmakta olan tarım sektörünün ihracat içindeki payı yıllara göre giderek azalmıştır. Ancak, ülkenin güneyinin ayrılmasıyla petrol rezervlerinin %75'ini kaybeden ülke için tarım sektörü hayati bir önem kazanmıştır.

Susam üretiminde Sudan dünyanın önemli ülkeleri arasında yer almaktadır. Bitkisel yağ üretimi, gıda sanayi ve hayvan yemi gibi çeşitli kullanım alanları olan susamın ülke ekonomisine önemli katkıları bulunmaktadır. Sudan, susam üretiminde dünya sıralamasında dördüncü sırada yer almaktadır.

Ülkede yetiştirilen tarım ürünlerinin en önemlilerinden bir diğeri de pamuktur. Pamuk üretiminin %90'ı devlet tarafından gerçekleştirilmektedir. Son yıllarda pamuk üretimine ayrılan alanların azalması nedeniyle üretimde düşüşler görülmektedir.

Sudan dünyanın en büyük Arap zıkkı üretici ülkesidir. Dünya Arap zıkkı ihtiyacının büyük bir bölümü Sudan tarafından karşılanmaktadır.

Sudan'ın önemli miktarda şeker üretimi de bulunmaktadır. Ülkede bulunan beş adet şeker fabrikasında, şeker kamışından şeker üretimi gerçekleştirilmektedir. Üretimin yeterli olmadığı yıllarda şeker ithalatının yapıldığı da görülmektedir.

Sudan'da üretimi yapılan Arap ve Avrupa ülkelerinde büyük talep gören başlıca bahçecilik ürünleri; mango, limon, greyfurt gibi meyveler ile soğan, patlıcan, acı biber, bamyaya ve salatalık gibi sebzelerdir. Ayrıca bütün yıl boyunca kavun, karpuz üretimi mümkün olduğu gibi domates, havuç, roka, maydanoz, dereotu, fasulye ve Sudan'a özgü bir meyve olan juafa bol miktarda yetişmektedir. Ancak, modern depolama, ambalajlama ve nakliye alt yapısındaki yetersizlik tarımsal üretimin özellikle de yaş sebze ve meyve üretiminin ihracata yönlendirilmesinde büyük engel oluşturmaktadır.

Sulama kanallarına yeni yatırım yapılmaması nedeniyle sektör, iklimsel değişimlere karşı savunmasız kalmıştır. Tarımsal üretim, iç savaşın çiftçileri yerinden etmesi ve ulaşım ağının yetersizliği nedeniyle gelişme gösterememiştir. Pamuk, petrol ihracatı başlayana kadar geleneksel olarak en fazla gelir getiren ihraç ürünü olma özelliğini 1996'dan bu yana susam ve hayvancılığa bırakmıştır.

Göçebe hayvancılık ve küçük ölçekli kuru tarım, ülkenin genelinde özellikle de temel üretim biçimini oluşturdukları güney bölgesinde oldukça yaygındır. Mavi Nil, Beyaz Nil ve Atbara nehirlerinden suyun temin edildiği büyük sulama projeleri ile mekanize projeler ise daha çok Kuzey bölgesinde bulunmaktadır.

Sudan'ın hayvancılık sektörü gelişmiş olmamakla birlikte, ülke önemli bir hayvan sayısına sahip bulunmaktadır. Hayvan yetiştiriciliği açısından önemli alanları olan Sudan'ın tarım ürünleri ihracatında canlı hayvan, et ve deri önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Ülkede büyük baş hayvancılıkla karşılaştırıldığında kümes hayvancılığı oldukça geride kalmıştır.

Sudan, gıda sektöründe kendi kendine yeterli bir ülke olmasına rağmen, geçmişte yaşanan iç savaş süresince tarımsal üretimin yapıldığı güney ile talebin daha yoğun olduğu kuzey bölgeleri arasında ticaretin kesintiye uğraması, ekilebilir arazilerin sulama projeleri ile desteklenememesi ve dağıtım kanallarının tam olarak işlememesi gibi nedenlerle birçok gıda maddesini ithalat yoluyla temin etmektedir.

Sudan'ın tarım ürünü ithalatında en önemli yeri buğday ve şeker tutmaktadır. Buğday unu, kuru baklagiller, kahve ve ayçiçeği yağı diğer ithal edilen önemli tarımsal ürünlerdir.

Sudan'da kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı ve kayısı pestili gibi ürünlerin tüketimi özellikle Ramazan ayında artmaktadır.

2.1.2. Sanayi

Sudan'ın sanayisi büyük ölçüde petrol üretimine dayanmaktadır. Ülkenin petrol dışı sanayi üretimi milli gelirin az bir kısmını oluşturmaktadır. Ancak bu oranın son yıllarda yükselmekte olduğu görülmektedir. Ekonomik ortamın geçmişe göre daha istikrarlı olması, artan yatırımlar, banka kredilerinin kullanımı ve artan petrol ihracatı sonucu dövizde daha kolay ulaşılabilmesi ülke içinde sanayi üretimini olumlu etkilemektedir.

Makine üretimi yok denecek kadar az olup ihtiyacın büyük çoğunluğu ithalat yoluyla temin edilmektedir. Mevcut tesislerin çoğu geleneksel yöntemlerle üretim yapmaktadır ve kapasite kullanım oranları oldukça düşüktür.

Sudan'da tekstil fabrikalarının çok azı faaliyettedir. Bu sektörde, eski makineler kullanılmakta, yedek parça sorunu, verimsizlik, kalitenin çok düşük olması ve elektrik kesintileri gibi problemler yaşanmaktadır.

Cam sektöründe cam üretimi yapan birçok küçük işletme olup, bu tesislerdeki makine ve ekipmanın eski olması nedeniyle üretilen cam ürünlerinin kalitesi de çok düşüktür. Kimya sanayisinde boya, sabun, plastik, lastik, gübre, haşere ilaçları, sülfür ve parfüm üretimi yapılmaktadır.

Sudan'da makine sektöründe Çin, Hindistan, BAE, Almanya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den gelen makineler piyasaya hakim durumdadır. Çin ve Hindistan'dan gelen makineler kalitesiz olmasına rağmen çok ucuz olması nedeniyle tercih edilmektedir.

Sudan'da dağıtım sistemi, diğer Afrika ülkelerinde olduğu gibi geleneksel yapısını koruduğundan pek gelişme gösterememiştir. Yurt dışından makine ve yedek parça almak isteyen firmalar genellikle Sudan'daki ithalatçılara sipariş vererek yurt dışından getirmektedirler. İthalatçılar belli ürünlerde uzmanlaşmamış olup, piyasanın o andaki ihtiyacına göre hareket etmektedirler.

Sektörde en önemli ithal kalemleri, iş ve maden makineleri, gıda işleme makineleri ve içten yanmalı motorlardır.

2.1.3. Madencilik

1990'lı yılların sonlarında arama ve çıkarma faaliyetleri sonucunda Sudan'da önemli ölçüde petrol rezervleri olduğu ortaya çıkmıştır. Petrol ihracatından önemli gelir elde eden Sudan'ın ekonomik performansı, yabancı firmalarının bu ülkeye yönelmesi sonucunu doğurmuştur.

Her geçen gün artan petrol arama ve çıkarma faaliyetleri ve bunun sonucunda ortaya çıkan petrol gelirlerine paralel olarak ülkedeki altyapı ve üstyapı projelerinin gerçekleştirilmesine yönelik önemli yatırımlar bulunmaktadır. İnşaat sektöründe, özellikle, enerji, yol, baraj, demiryolu, telekomünikasyon, konut ve idare binaları başta olmak üzere birçok alanda projeler mevcuttur.

Sudan'da petrol üretimi 1960'lı yıllarda off-shore (Kızıldeniz) alanlarda başlatılmıştır. Ancak bu üretim çok küçük bir düzeyde kalmıştır. Özellikle 1990'lı yıllarda Çin, Malezya, Kanada firmalarının Sudan'da petrol arama faaliyetleri sonucu ülkede önemli miktarda petrol rezervleri olduğu ortaya çıkmıştır. Sudan bu gelişmeler çerçevesinde OPEC'e gözlemci üye olarak alınmıştır. Ancak Sudan, 9 Temmuz 2011 tarihinde Güney'in ayrılması ile birlikte petrol rezervlerinin %75'ini kaybetmiştir. Her ne kadar petrolün büyük çoğunluğunu Güney üretse de, rafineri, boru hattı ve liman gibi altyapılara sadece Kuzey tarafı sahip bulunmaktadır. İki ülke arasında, petrol gelirleri konusunda sağlanan anlaşmaya göre Sudan, Güney Sudan petrollerinin geçişinden gelir elde edecektir ancak, anlaşma henüz hayata geçirilememiştir. İki ülke arasında görüşmeler devam etmektedir.

Sudan'ın doğal gaz yatakları bulunmakla birlikte henüz ticari olarak çıkarma, kullanma veya pazarlama faaliyetleri başlamamıştır.

Altın üretimi de Sudan ekonomisinde önem taşımaktadır. Büyük ölçüde Çinli ve Fransız ortak yatırımlarıyla altın üretimi gerçekleştirilmektedir. Ülkede mevcut diğer önemli madenler ise bakır, krom, gümüş, demir cevheri, kurşun ve asbesttir.

2.1.4. İnşaat

Ülkede kırsal alandaki evlerin büyük çoğunluğu, geleneksel yöntem olan çamurdan tuğlalar ve kerestelerle inşa edilmektedir. Bu nedenle çimento ve diğer inşaat malzemeleri kırsal alanda oldukça sınırlı miktarda kullanılmaktadır. İç savaşın bitmesi sonrasında pek çok Sudanlının yurt dışından ülkelerine geri dönmesi de sektörü olumlu etkilemiştir.

2.1.4. Turizm

Yetersiz altyapı ve politik istikrarsızlıklar Sudan'ı turizm açısından oldukça geri bırakmıştır. Hartum ve Juba'da oteller yetersiz kalmaktadır. Hartum'da kalarak ülkenin kuzeyinde ve batısında bulunan arkeolojik alanlara gitmek için demiryolu ve hava yolları yetersiz kalmaktadır. Kızıl Deniz'de dalış yapmak turizm açısından potansiyel olmakla birlikte, bu bölgede de turizm alt yapısı oldukça yetersiz durumdadır.

DIŞ TİCARET

3.1. DIŞ TİCARET

3.1.1. Genel Durum

2011 yılında Güney'in ayrılmasıyla petrol üretim merkezlerinin %75'i güneyde, boru hatları ve rafineriler Kuzey'de kalmıştır. Sudan ve Güney Sudan, petrol gelirleri konusunda 2012 yılının Eylül ayında anlaşmalar da 2013'ün sonunda Güney Sudan'da başlayan ve iç savaşa dönüşen çatışmalar ile 2014'ün ikinci yarısından itibaren petrol fiyatlarının yarı yarıya azalması varılan anlaşmanın kesintiye uğramasına, dolayısıyla petrol ihracatının yavaşlamasına ve ihracat gelirlerinin düşmesine yol açmıştır. Sudan'ın ihracatı sonraki yıllarda 3,5 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret Göstergeleri (Bin Dolar)

	İHRACAT	İTHALAT	DENGE	HACİM
2012	6.476	8.714	-2.238	15.189
2013	6.126	8.846	-2.720	14.973
2014	5.622	7.999	-2.377	13.621
2015	3.775	7.997	-4.222	11.773
2016	3.654	7.307	-3.653	10.960
2017	2.306	7.514	-5.208	9.820

Kaynak: Trademap

3.1.2. Başlıca Ürünler İtibariyle Sudan'ın İhracatı (Bin Dolar)

Sudan'ın ihracatı 2017 Sudan'ın petrol dışı ihracatındaki önemli ürünler altın, koyun ve keçi, susam, Arap sakızı, şeker, petrol yağları diğer canlı hayvanlar, pamuk, kuru baklagiller ve muzdur.

Sudan'ın ithalatı da ülkenin bölünmesi ile birlikte düşüş eğilimine girmiştir. 2017 yılı itibarıyla 7,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Sudan'ın en çok ithal ettiği ürünler şeker, buğday, ilaç, buğday unu, otomobil, ayakkabı, kuru baklagiller, kamyon, kahve, aşı, kadın kıyafetleri, ayçiçeği yağı, telefon, dış lastik, traktör, oto yan sanayi ürünleri, plastik ambalaj malzemeleridir.

ÜRÜN	2015	2016	2017
Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	2.973.880	361.711	603.440
Canlı koyun ve keçiler	497.293	423.454	524.309
Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	841.830	331.117	402.035
Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	923	131.002	111.853
Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	37.983	42.607	104.136
Yer fıstığı yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	718	18.211	57.991
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	25.539	57.392	54.552
Canlı diğer hayvanlar	4.553	44.204	45.599
Tane darı (koca darı)	0	6.108	43.723
Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	13.606	79.411	41.392
Yer fıstığı yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı artıklar	172	14.068	30.698
Yer fıstığı	0	4.829	25.669
Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	1	25.061	21.164
Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	61	58.402	19.318
Bakır döküntü ve hurdaları	10.017	14.009	18.636
Etil alkol (alkol derecesi >= %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkiler	0	8.898	17.829
Yuvarlak ağaçlar	11	10.504	16.796
İşlenmemiş kurşun	1.634	10.645	15.790
Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze/soğutulmuş)	1.232	13.309	12.045
Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	0	9.562	9.516
Hububat ve baklagillerin kepek, kavuz ve diğer kalıntıları	16	0	8.373
Bitki ve bitki kısımları (esas olarak parfümeride, eczacılıkta vs. kullanılan)	3.791	14.221	7.886
Keçiboynuzu, deniz otları ve diğer algler, şeker pancarı, şeker kamışı vs.	17.818	9.458	7.849
Sığır eti (taze/soğutulmuş)	1.590	5.114	6.621
Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	119.084	15.634	5.875
Koyun ve kuzuların dabaklanmış veya crust (ara kurutmalı) derileri	18.303	3.195	5.795
Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	2.866	4.081	5.719
Şeker ekstraksiyonundan veya rafinajından elde edilen melaslar	89.961	6.931	5.312

Kaynak:TradeMap

3.1.3. Başlıca Ürünler İtibariyle Sudan'ın İthalatı (Bin Dolar)

ÜRÜN	2015	2016	2017
Buğday ve mahlut	0	292.404	432.244
Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	535.835	420.786	353.131
Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	168.936	282.993	304.059
Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış rabaları dahil)	246.655	165.234	257.061

Kauçuktan yeni dış lastikler	116.886	116.095	118.863
Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler	75.653	52.505	114.058
Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	44.161	72.106	102.020
Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	18.053	120.553	101.142
Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	117.133	86.135	95.312
Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	124.195	36.351	94.185
İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	60.169	90.869	92.548
Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	79.047	78.867	86.945
Traktörler	221.728	58.786	83.069
Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	105.635	95.974	82.734
Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği > 600 mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	76.823	49.067	81.899
Buğday unu/mahlut unu	194.256	166.437	74.839
Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	99.206	72.197	73.316
Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	73	4.053	71.327
Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	57	51.230	68.975
Tane darı (koca darı)	0	24.717	68.338
Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	275.968	76.076	66.220
Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	78	80.738	64.136
Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	25.051	62.235	62.522
Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	112.918	70.297	60.887
Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	30.660	58.902	59.804
Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	41.366	38.246	59.564
Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	123.099	79.331	59.100
Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatorleri	47.485	55.190	58.163

Kaynak: Trademap

3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibariyle Sudan'ın İhracatı (Bin Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
1	S. Arabistan	680.464	509.906	631.482	27,4
2	Çin	728.394	504.706	580.255	25,2
3	Hindistan	187.146	170.448	339.245	14,7
4	Mısır	18.364	45.536	103.921	4,5
5	Endonezya	344	1.666	102.410	4,4
6	Türkiye	24.607	49.636	86.167	3,7

7	Etiyopya	68.801	77.636	84.367	3,7
8	Fransa	63.150	56.052	62.345	2,7
9	Ürdün	51.038	35.999	33.506	1,5
10	İtalya	17.582	17.832	26.760	1,2
11	Lübnan	39.579	28.009	22.849	1,0
12	Almanya	23.376	18.286	22.824	1,0
13	G. Kore	17.819	11.612	21.668	0,9
14	Kenya	4.857	4.732	21.191	0,9
15	Romanya	10.649	9.155	17.854	0,8

Kaynak:Trade Map

3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibariyle Senegal'in İthalatı (Bin Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
1	Çin	2.394.503	2.129.730	2.227.198	29,6
2	Hindistan	824.684	754.022	639.814	8,5
3	S. Arabistan	484.737	448.431	618.624	8,2
4	Mısır	548.539	545.328	446.790	5,9
5	Rusya	121.687	231.586	437.913	5,8
6	Türkiye	424.555	460.474	395.264	5,3
7	Uganda	88.013	61.898	378.260	5,0
8	Almanya	192.449	199.224	263.934	3,5
9	G. Kore	163.424	149.221	164.207	2,2
10	İtalya	137.897	143.583	155.554	2,1
11	Belçika	118.362	85.653	103.579	1,4
12	İngiltere	138.645	92.351	101.226	1,3
13	Ürdün	96.314	68.523	99.543	1,3
14	Fransa	100.725	94.322	94.713	1,3
15	Hollanda	91.279	70.057	88.874	1,2

Kaynak:Trade Map

TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye'nin Sudan'a ihracatı genel olarak artış eğilimindedir. En büyük artış %38 ile 2015 yılında görülmüş ve ihracat ilk defa 400 milyon dolar barajını aşarak 425 milyon dolara ulaşmıştır. 2016 yılında 462 milyon dolara ulaşan ihracat 2017 yılında 400 milyon doların altında, 395 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Sudan'dan gerçekleştirilen ithalat 2016 yılında iki katını aşarak ilk defa 50 milyon dolar sınırına dayanmış, 2017 yılında da 86 milyon doları aşarak en üst seviyesine ulaşmıştır.

4.1.1. Türkiye - Sudan Dış Ticaret Verileri (Bin Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2009	247.594	7.262	254.856	240.332
2010	227.743	5.215	232.958	222.529
2011	243.723	9.370	253.093	234.353
2012	279.612	11.171	290.783	268.440
2013	268.662	26.330	294.992	242.332
2014	307.872	12.150	320.022	295.722
2015	424.555	24.607	449.162	399.948
2016	461.767	49.636	511.403	412.131
2017	395.264	86.167	481.431	309.098

Kaynak:TÜİK

4.1.2. Türkiye'nin Sudan'a İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Türkiye Sudan'a en çok buğday unu, kuru baklagiller, elektrik transformatörleri, mayalar, enzimler, elektrik akümülatörleri, traktör, kağıt ve karton ambalaj malzemeleri; tohum, hububat işleme tarım makinaları, ayakkabı, elektrik kontrol ve dağıtım tabloları, şekerli mamuller, taş ve maden işleme makineleri ihraç etmektedir.

Ürün	2015	2016	2017
Buğday unu/mahlut unu	148.543	165.885	64.939
Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	38.060	45.906	33.528
Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1.893	23.273	26.337
Mayalar ve cansız diğer tek hücreli mikroorganizmalar	25.629	18.865	21.161
Enzimler, müstahzar enzimler	5.051	7.266	9.230
Elektrik akümülatörleri (bunların separatörleri dahil)	3.375	5.168	7.499
Traktörler	9.953	7.897	7.453
Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadan veya selüloz lif tabakalarından kutu, mafhaza, torba vb.	4.686	3.520	6.985
Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	10.214	3.834	5.499
Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	510	2.793	5.188
Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	6.666	3.303	4.577

Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	3.490	2.720	4.555
Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	988	6.194	4.526
Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	7.758	5.833	4.510
Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve parçaları	1.489	4.058	4.441
Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	6.505	4.428	4.285
Pirinç	20	2.164	4.211
Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1.228	3.458	4.116

Kaynak: Trademap

4.1.3. Türkiye'nin Sudan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Türkiye Sudan'dan en çok susam, pamuk, altın ve koyun derisi ithal etmektedir.

Ürün	2015	2016	2017
Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	19.597	23.971	49.764
Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	2.269	9.989	30.154
Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1.151	5.764	3.321
Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	407	1.151	625
Koyun ve kuzuların dabaklanmış veya crust (ara kurutmalı) derileri	309	636	478
Kavunlar (karpuzlar dahil) ve papaya (taze)	0	22	339
Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçalarının konserveleri	141	188	271
Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85)	0	59	229
Sentetik devamsız liflerden dokunmuş mensucat (lif oranı <%=>170 gr)	0	0	173
Keçiboynuzu, deniz otları ve diğer algler, şeker pancarı, şeker kamışı vs.	22	116	171
Aluminyum döküntü ve hurdaları	204	164	122
Ayçiçeği tohumu	0	3.239	120
Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	233	178	119

Kaynak: Trademap

KONYA İLE TİCARET

5.1. KONYA İLE TİCARETİ

5.1.1.Konya – Sudan 2017 Yılı İhracat Kalemleri

S.N.	ÜRÜN	DOLAR
1	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	5.517.885
2	Şeker ve şeker mamulleri	2.098.177
3	Kakao ve kakao müstahzarları	2.039.740
4	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	1.130.383
5	Plastikler ve mamulleri	887.807
6	Demir veya çelikten eşya	816.101
7	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	312.771
8	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	301.840
9	Demir ve çelik	230.704
10	Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	227.656
11	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	146.389
12	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	102.874
13	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	101.529
14	Adi metallere çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	80.697
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	51.790
16	Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	43.308
17	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	35.260
18	Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar,bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	34.688
19	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	30.008
20	Kauçuk ve kauçuktan eşya	26.669
21	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	24.150
22	Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	21.000
23	Örme eşya	15.609
24	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	9.947
25	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	9.451
26	Adi metallere aletler, bıçakçı eşyası ve sofrta takımları, adi metallere bunların aksam ve parçaları	6.801
27	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülusalalar, tanenler, boyalar, pigmentler,vb, vernikler, vb, macunlar, mürekkepler	5.873
28	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülusalaları, çay hülusalaları, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)	4.596

29	Lak, sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülasalar	4.000
30	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	2.625
31	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	2.295
32	Organik kimyasal ürünler	2.070
33	Demiryolu vb hatlara ait taşıtlar ve malzemeler, bunların aksam-parçaları, mekanik trafik sinyalizasyon cihazları	1.750
34	Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	1.426
35	Bakır ve bakırdan eşya	464
36	Cam ve cam eşya	433
37	Sentetik ve suni devamsız lifler	427

5.1.2.Konya – Sudan 2017 Yılı İthalat Kalemleri

S.N.	ÜRÜN	DOLAR
1	Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar,sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	2.089.939
2	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler, tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan bitkisel ürünler	420
3	Demir veya çelikten eşya	122
4	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	397

5.1.3.Türkiye-Sudan -Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları

Türkiye- Sudan Rakamları

	2015	2016	2017
İhracat Dolar	424.554.609	460.474.471	395.156.473
İthalat Dolar	24.607.113	49.635.822	86.166.589

Konya-Sudan Rakamları

	2015	2016	2017
İhracat Dolar	29.277.143	17.159.396	14.326.752
İthalat Dolar	55.568	313.653	2.090.878